

svækkede Stæffer, der arbeide sig gjennem Skolen, dreven af en honnet Ambition, som ikke engang er deres egen, og derpaa lade sig manuducere ved Universitetet til en Embedsexamen for tilsidst at staae aandeløse og kræftløse, livslede, svækkede og uduelige til en virkelig velsignelsesrig Gjerning. Det er ikke enkelte Tilfælde, jeg her skildrer, men det er en kun altfor almindelig Erfaring, og saaledes som det er, siger jeg, det er Synd ligeoverfor vor Ungdoms bedste Kræfter. Her maa der, troer jeg, være en Skævhed ved vore Institutioner, en Skævhed i Systemet, som maa kunne lade sig forandre, og jeg troer, den væsentlig ligger i en altfor gennemført systematisk Sammenhæng. Det er ganske vist, at denne har sin store Betydning, og der er vel Intet, som stærkere søges i vore Dage end netop en systematisk Retning, men jeg er ogsaa overbevist om, at er der Noget, der løkker Middelmaadigheden frem og udover dens rette Grændser, er det en saadan altfor systematisk gennemført Sammenhæng i den hele Underviisningsrække. Jeg troer, det vilde være muligt, at Middelmaadighedens — om jeg maa kalde den saa — rette Grændser tydeligere kunde betegnes, at Middelmaadigheden kunde anvises sine Skranke, og jeg troer, dette lettest ffete ved at overflære det hele System paa to eller tre Steder, saaledes at hver Deel af den hele Række kom til at danne et afsluttet Hele for sig selv; der kunde ligesom graves Grøfter imellem hver Afdeling, saa dybe, at der hørte Energi, Villiesstyrke og Beslutning til at springe over de Grøfter, der paa den Maade kom til at ligge imellem hver af de samlede Heelheder. Dette er blot en Antydning, men de Herrer ville strax see, at den har fundet sit Udtryk i de Forslag, der ere bragte ind, og jeg har kun betegnet Sagen paa denne Maade for at lægge Bægt paa, at det, vi skulle opnaae, er at faae den enkelte Discipels virkelige Deeltagelse frem, saaledes at det kommer til at gjælde om hans egne Evner og Dygtighed til at fatte en Beslutning angaaende sin egen Stilling, og at en saadan Nødvendighed for ham til at beslutte sig kan komme til at møde ham idetmindste et Par Gange under Udviklingen af hele Underviisningen. Disse

afsluttede Heelheder, som jeg tør kalde dem, ere betegnede ved den Grændse, som er sat ved Confirmationsalderen. Paa den ene Side af denne Grændse har man tænkt sig, at der skulde falde den egentlig forberedende Dannelse, der skulde være fælles for saamange af Folket, som det var muligt at føre ind dert, for at det i Sandhed kunde blive en virkelig almindelig Dannelse. Der er naturligtvis Forhindringer i saa Henseende, som ikke kunne overvindes, men jeg siger, at denne Underviisning skulde uddides saavidt muligt og optage saa Mange som muligt. Paa den anden Side af denne Grændse, som er den almindelige Grændse for alle unge Folk her i Landet, skulde der tilbydes større Frihed og flere Betingelser for et virkelig videnskabeligt Studium efter saa smaa Forhold, som der kan lades i en Skole, det vil sige Frihed for de enkelte Evner til at kunne udvilde sig i en bestemt Retning, der svare til Enhvers Anlæg og Tilbøieligheder. Den tredie Skranke skulde være Universitetet, hvorthen skulde lægges det egentlige Fagstudium i samme Udstrækning, som det nu finder Sted. — Den anden Klage, som maaskee endnu oftere er bleven hørt, er Klagen over Overlæselse — den er allerede bleven betegnet her idag — Klagen over, at Eleverne blive overlæsede med for stort Stof, og det er ganske vist, at dette er en naturlig Følge af det fra 1850 gjældende System, hvorefter der er samlet en overordentlig Mængde af Fag, om de end senere ere blevne lidt indskrænkede i enkelte Punkter, uden at noget bestemt Fag just derved er udeluftet. Det Mærkelige er imidlertid, at der overfor denne Klage over Overlæselse lyder en anden, som er stik modsat, idet man ligesaa ofte kan høre udtale, at Disciplene i de lærde Skoler, eller ialfald mange af dem, have for lidt at bestille, at de ikke behøve at bestille Noget hjemme, men kunne overlade Alt til Skolen. Det er klart, at dette viser tilbåge til det, som jeg allerede har nævnt, at Feilen maa ligge i, nemlig at der ikke er blevet sat nogen Grændse imellem de større og de mindre Evner, at Alle overfor Examens eensformige Allen maae betragtes paa samme Maade. Det er ligesom med Profustes's